[2024] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 462: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 161

ਸੀਤਾ ਸੋਰੇਨ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ

(ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2019 ਦਾ 451)

04 ਮਾਰਚ 2024

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, * ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਏ. ਐੱਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਐੱਮ. ਐੱਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਪਾਮਿਡੀਘੰਟਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ, ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਤੁਰੰਤ ਹਵਾਲਾ * ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 196 ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ - ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਜੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ-ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ, ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਉੱਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ - ਜੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 188]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 196 ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੈਲਟ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਈ-ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ –

* ਲੇਖਕ

ਸੀਤਾ ਸੋਰੇਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਧਾਰਾ. 194 (2) ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ-ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ∗ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣਾ ਆਰਟਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਆਯੋਜਿਤਃ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ-ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਲਾ ਦੇ ਪਾਠ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। 105 ਅਤੇ 194-ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ∗ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਦਨ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਰਿਸ਼ਵਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ-ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਕਲਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 194 (2)-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ. [ਪਾਰਸ ਡੀ, ਜੀ, ਆਈ, 188]

ਨਿਆਂਇਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀ-ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇਃ

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਢਲਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਮਝ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ - ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ, ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਉੱਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ, ਕਲਾ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ। 105 ਸੰਸਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ-ਜੇ * ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। [ਪੈਰਾ 31,33,40,44,188.1]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇ ਸਦਨ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਅਧਿਕਾਰ - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੱਤਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ - ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਦਨ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ-ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤੱਤ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ"-ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹਨ-ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ, ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ। 105 ਅਤੇ 194 ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਦਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਗੱਲ' ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਦਨ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 76,77,84]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਟੈਸਟਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਹਿਲਾ, ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਟਾਪੂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਅੰਦਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਐਨਕਲੇਵ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ - ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 87,90,91]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਛੋਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈਃ

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 194 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ-ਛੋਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ ਜੀ, 188.4,188.7]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ 'ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ' ਅਤੇ 'ਕੁਝ ਵੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ-ਵਿਆਖਿਆਃ

ਆਯੋਜਿਤ: ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2)"ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ" ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। – ਇਸ ਛੋਟ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਬੰਧ ਦੇ ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਟੈਸਟ-ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਾਕੰਸ਼ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। – ਖੰਡ (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉੱਤੇ - "ਕੁਝ ਵੀ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ -"ਕੁਝ ਵੀ" ਜਾਂ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਕਿਹਾ" ਅਤੇ "ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ" ਹੈ - ਸ਼ਬਦ "ਕੁਝ ਵੀ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ" ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਵੇਂ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਹ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਹਰ ਹਨ - "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਪੈਦਾ ਹੋਣ' ਜਾਂ 'ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 99,102-103,188].6]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 194 ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟ-ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਨ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਇਸ ਲਈ, ਕਲਾ ਵਿੱਚ "ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਵਾਕੰਸ਼। 105 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਅਰਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। - ਕਲਾ. 105 ਅਤੇ 194 ਇੱਕ ਨਿਡਰ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹਿਸ, ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ/ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ-ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 104,188.5,188.8]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਦਨ, ਜੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। – ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਦਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। – ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਦਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ। - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਨਾ ਤਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।
[ਪੈਰਾ 188.9,188.10]
ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈਃ
ਆਯੋਜਿਤਃ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਅਸਲ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ - ਕਲਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ - ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। – ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ' ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਲਾ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। 105 ਅਤੇ 194 ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ-ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਅਗਿਆਨਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਵੋਟ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਵੋਟ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ-ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988-ਧਾਰਾ 7. [ਪਾਰਸ 117,126,188.11]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 105 ਅਤੇ 194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਵੋਟ, ਜੇ ਆਰਟੀਕਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। 194 (2)

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਆਰਟੀਕਲ.194 (2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ - ਕਲਾ ਦਾ ਪਾਠ. 194 ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ 'ਸਦਨ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਫਲੋਰ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਾਂਡਾਤਮਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਮਾਣ' ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ - ਰਾਜ ਸਭਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ-ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਆਰਟੀਕਲ.194 (2) ਦੇ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ - ਰੱਖਿਆ ਕਲਾ. 105 ਅਤੇ 194 ਨੂੰ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਵਿਧਾਨਕ"।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ "-ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਬਲਕਿ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 180,187]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ 194-ਉਚਿਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਪ੍ਰਭਾਵਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਖਰੜੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ, ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਵਾਕੰਸ਼ "ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਹੈ। – ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ' ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਦਰੋਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ 'ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਦਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਅਤੇ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹਨ। - "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਦਨ" ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 174-ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਬਦ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ", ਕਲਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਪਕ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 168, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-"ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 174,175.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 105,194-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਰੂਪ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ-ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਧਾਇਕ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਘੱਟ ਵੋਟ ਸ਼ੇਅਰ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਇਕ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤੇ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 1]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 105, ਖੰਡ (1) (2) (3) (4)-ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਆਦਿ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ - ਵਿਆਖਿਆਃ

ਧਾਰ (1) ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ

ਸੀਤਾ ਸੋਰੇਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ - ਖੰਡ (2) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਖੰਡ (1) ਅਤੇ (2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ - ਖੰਡ (1) ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੰਡ (2) ਉਸੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ ਜੋ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। 105, ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ - ਧਾਰਾ (3) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ' ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਖੰਡ (4) ਉਪਰੋਕਤ ਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ। 105 ਅਤੇ 194 ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਪੂਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[ਪੈਰਾ 63-66,73]

ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰ-ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਕੋਲ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ। [ਪੈਰਾ 49,188.2]

ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਰਿਸ਼ਵਤ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ - ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, ਕਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ-ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ. [ਪੈਰਾ 128-167]

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988-ਧਾਰਾ 7-ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ-ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ, ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ - ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੱਤਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ", "ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ" ਜਾਂ "ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ" ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ- ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਜਿਸ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ" ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜਿਸ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 117]

ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ-ਸੁਵਿਧਾ-ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾਃ ਆਯੋਜਿਤਃ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 188.3]

ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ- ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕੋ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24,25,30]

ਸਿਧਾਂਤ/ਸਿਧਾਂਤ-ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-ਅਰਥਃ

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲ ਤੋਂ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਚਕਦਾਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਨਤਾ ਦੀ ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ

ਸੀਤਾ ਸੋਰੇਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਜੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 33,188].1]

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਨਾ ਦੇਵੇ। [ਪੈਰਾ 92]

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਲੇਖ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਨੋਟ-ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਛੇਦ ਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਖਾਲੀ ਪਾਠ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ-ਜਦੋਂ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਉੱਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦਾ ਨੋਟ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 173]

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ-ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਚਿੱਤਰ-ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਚਿੱਤਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਲਟ ਵਜੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ-ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ-ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 [ਪੈਰਾ 118]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ./ਐਸ. ਪੀ. ਈ.) (1998) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 870: (1998) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 626-ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, [2006] 5 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 1: (2006) 7 ਐਸਸੀਸੀ 1-ਸਪੱਸ਼ਟ ।

ਸੀਤਾ ਸੋਰੇਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [2023] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 753; ਕੇਸ਼ਵ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ., [1965] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 908: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐੱਸ. ਸੀ. 1636; ਕ੍ਰਿਸ਼ੇਨਾ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, [1990] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 352: (1990) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 207; ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [2011] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1: (2011) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 132; ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (ਯੂ.ਓ.ਆਈ), [2020] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 1115: (2020) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 1; ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਲੋਕ ਸਭਾ, [2007] 1 ਐੱਸਸੀਆਰ 317: (2007) 3 ਐੱਸਸੀਸੀ 184; ਲੋਕਾਯੁਕਤ, ਜਸਟਿਸ ਰਿਪੁਸੂਦਨ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਐੱਮਪੀ ਰਾਜ, [2014] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 242: (2014) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 473; ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਅਜੀਤ, [2021] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 774; ਦਾਊਦ ਬੋਹਰਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, [2004] ਸਪਲਾਈ. 6 ਐੱਸਸੀਆਰ 1054: (2005) 2 ਐੱਸਸੀਸੀ 673; ਕਲਪਨਾ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [2018] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1: (2018) 7 ਐਸਸੀਸੀ 1; ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, [2010] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1105: (2010) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 113; ਮਗਨਲਾਲ ਛਗਨਲਾਲ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ। ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬਈ, [1975] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1: (1974) 2 ਐਸਸੀਸੀ 402; ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, [1955] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 603; ਸੰਭੂ ਨਾਥ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ W.B., (1974) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1: (1973) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 856; ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਖਜੂਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [1961] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 828; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ, (1989) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 316: (1989) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 754; ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਕੈਮੀਕਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ, (2002) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 100: (2002) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 111; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ v. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2015) 13 ਐੱਸਸੀਆਰ 1: (2016) 5 ਐੱਸਸੀਸੀ 1; ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ, [2021] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 611: (2022) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 529; ਰਾਜੀਵ ਸੂਰੀ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ., [2021] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 283: (2022) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1; ਅਲਗਾਪੁਰਮ ਆਰ. ਮੋਹਨਰਾਜ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਐਨ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, [2016] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 611: (2016) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 82; ਤੇਜ ਕਿਰਨ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਐਨ ਸੰਜੀਵ ਰੈਡੀ, [1971] 1 ਐੱਸਸੀਆਰ 612: (1970) 2 ਐੱਸਸੀਸੀ 272; ਐੱਮਐੱਸਐੱਮ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿਨਹਾ, [1959] ਪੂਰਕ 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 806: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1959 ਐਸ. ਸੀ. 395; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰ. 1964 ਦਾ 1, [1965] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 413; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1978) 2 ਐਸਸੀਆਰ 1: (1977) 4 ਐਸਸੀਸੀ 608; ਐਨ ਰਵੀ ਬਨਾਮ ਸਪੀਕਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੇਨਈ, 2003 (9) ਸਕੇਲ 464; ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [2018] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1: (2018) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 501; ਕਿਹੋਤੋ ਹੋਲੋਹਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਚਿਲੂ, (1992) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 686: (1992) ਸਪਲਾਈ 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ.

651; ਚਤੁਰਦਾਸ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1976) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1052: (1976) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 46; ਨੀਰਜ ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ), [2023] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 997: (2023) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 731; ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਨਾਥ ਸੁਕੁਲ ਬਨਾਮ ਨੇਮ ਚੰਦਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1984) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 939: (1984) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 404; ਮਧੂਕਰ ਜੇਤਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1997) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 111; ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, (1973) ਸਪਲਾਈ. 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1: (1973) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 225; ਕੇ. ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ (ਆਧਾਰ-5ਜੇ.) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, [2018] 8 ਐੱਸਸੀਆਰ 1:18 ਐੱਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸਸੀ 1642-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਾਰਕ ਗ੍ਰੇਵਜ਼ ਬਨਾਮ ਨਿਊਯਾਰਕ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ, 306 ਯੂ. ਐੱਸ. 466 (1939) ਕੀਲੀ ਬਨਾਮ ਕਾਰਸਨ, (1841-42) 4 ਮੂ. ਪੀ. ਸੀ. 63; ਕਿੰਗ ਬਨਾਮ ਸਰ ਜੌਹਨ ਇਲੀਅਟ, (1629) 3 /294; ਐਕਸ ਪਾਰਟ ਵੈਸਨ, (1969) 4 ਕਿਊ ਬੀ573; ਆਰ ਵੀ. ਗ੍ਰੀਨਵੇ, [1998] ਪੀਐਲ 357; ਆਰ ਬਨਾਮ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਕਸ ਪਾਰਟ ਫੈਦ, [1998] 1 ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 669; ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫੈਦ, [2001] 1 ਏ. ਸੀ. 395; ਪ੍ਰੀਬਲ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, (1994) 3 ਆਲ ਈਆਰ 407; ਸਰਕਾਰੀ ਵਣਜ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ) [2009] 3 ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 627; ਆਰ ਬਨਾਮ ਚੇਟਰ, [2010] 3 ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 1707; ਮਕੁਦੀ ਬਨਾਮ ਟ੍ਰੇਟਨਹੈਮ ਦੇ ਬੈਰਨ ਟ੍ਰਾਈਸਮੈਨ, [2014] ਕਿਊਬੀ 839; ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਥਾਮਸ ਐਫ ਜਾਨਸਨ, 383 ਯੂਐਸ 169 (1966) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰੂਸਟਰ, 408 ਯੂਐਸ 501 (1972) ਗੇਵਲ ਬਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ, 408 ਯੂਐਸ 606 (1972) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਹੈਲੋਸਕੀ 472 (1979), ਹਚਿੰਸਨ ਬਨਾਮ 439 (1979), ਪ੍ਰੋ. 524; ਕੈਨੇਡਾ (ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼) ਬਨਾਮ ਵੈਦ [2005] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 667; ਚਗਨਨ ਬਨਾਮ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਡੀ ਲਾ ਫੋਂਕਸ਼ਨ ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪੈਰਾਪਬਲਿਕ ਡੂ ਕਿਊਬੇ, [2018] 2 ਐਸਸੀਆਰ 687; ਆਰ ਬਨਾਮ ਐਡਵਰਡ ਵ੍ਹਾਈਟ, 13 ਐਸਸੀਆਰ (ਐਨਐਸਡਬਲਯੂ) 332; ਆਰ ਬਨਾਮ ਬੋਸਟਨ, (1923) 33 ਸੀਐਲਆਰ 386; ਓਬੀਡ ਬਨਾਮ ਕੁਈਨ, [2017] ਐਨਐਸਡਬਲਯੂਸੀਏ 221-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ

ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, 1947 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978) 317-18; ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, 1947 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978) 102-103; ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, 1947 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978) 139-141,158; ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

1947 ਤੱਕ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, (1978) 322; ਸੁਧਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (1924) 75; ਐਸ. ਕੇ. ਨਾਗ, 1947 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, (1978) 213-214; ਗ੍ਰੈਨਵਿਲ ਆਸਟਿਨ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਃ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ, ਓਯੂਪੀ (1972) ix; ਗ੍ਰੈਨਵਿਲ ਆਸਟਿਨ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਃ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ, ਓਯੂਪੀ (1972) xiii; ਸੀਏਡੀ ਵਾਲੀਅਮ VIII 19 ਮਈ, 1949 ਡਰਾਫਟ ਆਰਟੀਕਲ 85; ਸੁਭਾਸ਼ ਸੀ. ਕਸ਼ਯਪ, ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ, ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਲਾਅ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 502; ਐਮ. ਐਨ. ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਲ. ਸ਼ਕਧਰ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, 7ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 229; ਜਸਟਿਸ ਜੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, 15ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ। (2021) 136; ਜਸਟਿਸ ਜੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, 15 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ। (2021) 188-189-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਅਰਸਕਿਨ ਮੇਅ ਦਾ ਲੇਖ, ਲੇਕਸਿਸਨੇਕਸਿਸ, 25 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ. (2019) 239; ਅਰਸਕਿਨ ਮਈ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ, ਲੇਕਸਿਸਨੇਕਸਿਸ, 25 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ. (2019) 242-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਐਕਟ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ; ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1833; ਚਾਰਟਰ ਐਕਟ, 1853; ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, 1861; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1909; ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1919; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935; ਸੰਵਿਧਾਨ (44ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ; ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ; ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟਾਂ; ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ; ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾ; ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ; ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ; ਰੱਦ; ਨਿਆਂਇਕ ਪੂਰਵਗਾਮੀ; ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ; ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ; ਸੰਸਦ ਦਾ ਸਦਨ; ਜ਼ਰੂਰਤ ਟੈਸਟ; ਸਦਨ ਦਾ ਸਮੂਹਕ ਕੰਮਕਾਜ; "ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਦਨ; ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ; ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ; ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ; ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ; ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ; ਇੱਕ ਭਾਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਚਿੱਤਰ; ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਮਾਮੂਲੀ ਨੋਟ; ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ, 1924.

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 451

2013 ਦੇ ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. ਸੀ. ਆਰ. ਐਲ. ਨੰਬਰ 128 ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 17.02.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ (ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ) ਹਰਸ਼ਿਕਾ ਵਰਮਾ, ਦੀਪਾਂਸ਼ੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਗੌਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਲੀਆ, ਮਨਨ ਡਾਗਾ, ਸਮਰਾਧੀ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਕੀਲ

ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਵਕੀਲ, ਕੌਸ਼ਿਕ ਲਾਇਕ, ਵਿਵੇਕ ਸਿੰਘ, ਆਸ਼ੈ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਐਮ.ਵੀ. ਮੁਕੁੰਦਾ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਤਿਵਾੜੀ, ਰਾਹੁਲ ਆਰੀਆ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸ਼ੰਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇਵਯਾਨੀ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਨਵੀ ਆਨੰਦ ਐਡਵਸ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਆਰ. ਵੈਂਕਟਾਰਾਮਣੀ, ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਕੇ. ਐੱਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ., ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਿਨਮਈ ਚੰਦਰ, ਉਦਯ ਖੰਨਾ, ਅਕਸ਼ੈ ਅਮ੍ਰਿਤਨਸ਼ੂ, ਅੰਕੁਰ ਤਲਵਾੜ, ਅਨਮੋਲ ਚੰਦਨ, ਆਨੰਦ ਵੈਂਕਟਾਰਾਮਣੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੈਲਕਸ਼ਮੀ ਵੈਂਕਟਾਰਾਮਣੀ, ਵਿਨਾਇਕ ਮੇਹਰੋਤਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਨਸੀ ਸੂਦ, ਚਿਤਵਨ ਸਿੰਘਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨਾਲੀ ਜੈਨ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ, ਰਮਨ ਯਾਦਵ, ਕਾਰਤੀਕੇ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣ, ਵਿਜੈ ਹੰਸਰੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲਾਂ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਹਨਵੀ ਦੂਬੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਨਿਆ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਦਿਤੀ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਚੰਦਰਨ, ਵੈਭਵ ਤਿਵਾੜੀ, ਰਿਸ਼ਭ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਨੇਹਾ ਕਲੀਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਵਿਆ ਝਾਵਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੈਸੀ ਕੁਰੀਅਨ, ਕੇ. ਐਸ. ਭਾਟੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ. ਆਰ. ਲਿਓਨਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਲਪਾ ਬਾਗੜੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੋਸ਼ੀ ਬਰਮਨ, ਸ਼ੁਭਮ ਸਿੰਘਲ, ਅਭਿਮਨਿਊ ਭੰਡਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੂਹ-ਏ-ਹਿਨਾ ਦੁਆ, ਅਰਾਵ ਪੰਡਿਤ, ਹਰਸ਼ਿਤ ਖੰਡੂਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਧਨਕਸ਼ੀ ਗਾਂਧੀ, ਸਾਹਿਬ ਕੋਚਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੇਆ ਅਰੋੜਾ, ਰਣਦੀਪ ਸਚਦੇਵਾ, ਡਾ. ਵਿਵੇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੇ. ਵੀ. ਧਨੰਜੈ, ਏ. ਵੇਲਨ, ਪਵਨ ਸ਼ਿਆਮ, ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਵੀ. ਏ., ਓਜਸਵੀ, ਧੀਰਜ ਐਸ. ਜੇ., ਮੋਤੰਜੈ ਪਾਠਕ, ਸਚਿਨ ਐਸ., ਆਨੰਦ ਨੰਦਨ, ਅਮਿਤ ਪਵਨ, ਆਕਾਸ਼, ਜ਼ੁਬੈਰ, ਵਿਕਾਸ, ਡਾ. ਧਰੁਵ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਫੈਜ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਐਡ. ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ/ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ

ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਾਰਣੀ *

ਏ. ਹਵਾਲਾ 4

ਬੀ. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ 8

ਸੀ. ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਆਂ 14

ਡੀ. ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। 22

ਈ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ 34

ਜੇ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 44

I. ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 44

II. ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ 54

III. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਟੈਸਟ 60

ਜੀ. ਰਿਸ਼ਵਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ 65

I. ਰਿਸ਼ਵਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 65

II. ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

III. ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਦਨ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ 76

IV. ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ 79

ਐਚ. ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਥਿਤੀ 87

I. ਸੰਯੁਕਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ 87

II. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ 99

III ਕੈਨੇਡਾ 108

IV. ਆਸਟਰੇਲੀਆ 114

ਆਈ. ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। 118

ਜੇ. ਸਿੱਟਾ 131

* ਐਡੀਸ਼ਨ ਨੋਟ: ਪੰਨਾ ਅੰਕ ਅਸਲ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

1. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਿਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਧਾਇਕ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਘੱਟ ਵੋਟ ਸ਼ੇਅਰ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਤੇ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਕੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਏ. ਹਵਾਲਾ

3. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਝਾਰਖੰਡ [1] ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 17 ਫਰਵਰੀ 2014 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਲਈ 30 ਮਾਰਚ 2012 ਨੂੰ ਚੋਣ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ, 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਸੀਟ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਈ। ਚੋਣ ਦੇ ਦੌਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 194 (2) ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

2013 ਦੀ 1 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 128

2 "ਜੇਐਮਐਮ"

ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸੀਬੀਆਈ/ਐਸਪੀਈ) [3]. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਧਾਰਾ 194 (2) ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਰਕ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) (ਜੋ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 194 (2) ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

5. 23 ਸਤੰਬਰ 2014 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ "ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦਾ" ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 7 ਮਾਰਚ 2019 ਨੂੰ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (supra). ਬੈਂਚ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ "ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ", ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, 20 ਸਤੰਬਰ 2023 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਤਾ ਸੋਰੇਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ 4 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

"24. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਾਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨਃ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ

3 [1998] 2 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 870: (1998) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 626

[2023] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 753 : 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 1217

ਪਾਠ, ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਏ) ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 105 (2) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ, ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਵਿਸੰਗਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀਃ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਾ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਸਟਿਸ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸੰਗਤੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 105 (2) ਵਿੱਚ 'ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ 'ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ' ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਛੋਟ ਤਾਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਜੋ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ; ਅਤੇ

ਤੀਜਾ, ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਟੈਂਡਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਜਸਟਿਸ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

...

26. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ' ਤੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

7. ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 20 ਸਤੰਬਰ 2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਬੀ. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ

8. ਦਸਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ 1991 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰੀ ਅਤੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ। ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਚੌਦਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਮਤਾ ਦੋ ਸੌ ਇਕੱਤੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੋ ਸੌ ਸੱਠ-ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਿਆ। 5 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜੋ ਜੇਐਮਐਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ

ਜਨਤਾ ਦਲ (ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਗਰੁੱਪ 6 ਨੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਪਾਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਏ. ਐੱਸ.) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ।

9. ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ [7] ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜੇਐਮਐਮ ਅਤੇ ਜੇਡੀ (ਏਐਸ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਰੋਕਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। [8] ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ "ਕਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ" ਦਿੱਤੇ।[9]

10. ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦੋ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ' ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

11. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਰਾਏ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ-ਐੱਸ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਡਾ. ਏ. ਐੱਸ. ਆਨੰਦ, ਜੇ.) ਐੱਸ. ਪੀ. ਭਾਰੂਚਾ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਬਾਬੂ, ਜੇ.) ਅਤੇ ਜੀ. ਐੱਨ. ਰੇ, ਜੇ.

12. ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਪੀ. ਭਰੂਚਾ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਵਜੋਂ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਪਰ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

6 "ਜੇਡੀ (ਏਐਸ)"

7 “ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

8 “ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ”

9 “ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ”

(ਜੋ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ) ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਭਾਰੂਚਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਸੰਸਦ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਭਾਰੂਚਾ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

12.1. ਅਨੁਛੇਦ 105 (1) ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੋਟ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

12.2. ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇੱਕ "ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ" ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ;

12.3. ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

12.4 ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼, ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗਠਜੋੜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਧਾਰਾ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਛੋਟ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ ਜੋ "ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ" ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ;

12.5. ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਤੰਗ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ;

12.6 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ;

12.7. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇਗਾ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।(2).

13. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੱਜ ਐਸ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।(2). ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਧਾਰਾ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

13.1. ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖੇਗੀ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

13.2. ਆਰਟੀਕਲ 105(2) ਵਿੱਚ "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ। "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੋਟ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫੈਲਦਾ ਜਿੱਥੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਨਾ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਫ਼ਰਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਹੋਵੇ;

13.3. ਵਾਕੰਸ਼ "ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ" ਦੇ ਅਰਥ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜੋ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

13.4. ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

13.5. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੇਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੁਝਾਨ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।

14. ਜੀ. ਐਨ. ਰਾਏ, ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਗਰਵਾਲ, ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ, ਜੱਜ ਜੀ. ਐੱਨ. ਰੇ ਨੇ ਜੱਜ ਭਾਰੂਚਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 105 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਭਰੂਚਾ, ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ।[10] ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਰਾਏ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।[11]

ਸੀ. ਬੇਨਤੀਆਂ

15. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਆਰ ਵੈਂਕਟਾਰਾਮਣੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਪੀ. ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਗੋਪਾਲ ਸੰਕਰਨਾਰਾਇਣਨ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਵਿਜੈ ਹੰਸਰੀਆ ਨੂੰ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹਨ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:ਃ

16.1. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ; [12]

16.2. ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਤਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ" ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ।

16.3 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ (ਅਜਿਹਾ ਵੋਟ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ; ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

10 ਐਸਪੀ ਭਰੂਚਾ, ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਮਤ ਨਿਰਣੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
11 ਐਸ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਣੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
12 ਕੇਸ਼ਵ ਮਿਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੀਆਈਟੀ, [1965] 2 ਐਸਸੀਆਰ 908 : ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 1636, ਪੈਰਾ 23; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਭਾਰਤ ਦਾ, [1990] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 352 : (1990) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 207, ਪੈਰਾ 33; ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, [2011] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1:(2011) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 132, ਪੈਰਾ 10; ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (ਯੂ ਓ ਆਈ), [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1115 : (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1, ਪੈਰਾ 17

16.4 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਬਣਦਾ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 121 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ;

16.5. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ (ਏ) ਇਹ ਇੱਕ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

16.6 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਐਕਟ ਨਿਆਂਇਕ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, 'ਜ਼ਰੂਰਤ ਟੈਸਟ' ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ/ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਹੈ; ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਖੌਤੀ "ਵਿਸੰਗਤੀ" ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਦੀ ਸਾਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜੋ "ਤਰਕਪੂਰਨ", "ਨਿਰਪੱਖ" ਜਾਂ "ਵਾਜਬ" ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ;

16.7. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੇ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਨੂੰ "ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;

16.8. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਪੱਖ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194(2) ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਛੋਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਗਠਜੋੜ, ਭਾਵ, "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ", ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

16.9. ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਣਚਾਹੇ ਨਤੀਜੇ ਹੋਣਗੇ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ/ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਸਦੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ; ਅਤੇ

16.10. ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ "ਜਾਲ" ਹਨ।

17. ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਵੈਂਕਟਰਾਮਣੀ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 194 (2) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਆਚਰਣ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ, ਧਾਰਾ 194(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

18. ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 'ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ/ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 'ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ 'ਜਾਲ' ਹਨ।

19. ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਪੀ. ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਪਟਵਾਲੀਆ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:

19.1. ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

19.2. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੁਆਰਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ;[13]

19.3. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੋਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਦੋਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

19.4. ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

19.5. ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

19.6. ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ; ਅਤੇ

19.7. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੁਝਾਨ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ) ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਫੈਲਦਾ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

13 ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਣਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਲੋਕ ਸਭਾ, [2007] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 317: (2007) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 184, ਲੋਕਾਯੁਕਤ, ਜਸਟਿਸ ਰਿਪੁਸੂਦਨ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਐਮ. [2014] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 242: (2014) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 473 ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਅਜੀਤ,[2021] 6 ਐੱਸਸੀਆਰ 774: (2021) ਐੱਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 510

20. ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:

20.1. ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ' ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

20.2. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਵੀ" ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯੰਤਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਸਭ ਕੁਝ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20.3. "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਜਾਂ' ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ।

20.4. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

20.5. ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਵੋਟ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 'ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ' ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅੰਤਰ ਨਕਲੀ ਹੈ;

20.6. ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵਰਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ; ਅਤੇ

20.7. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ, ਯੂ. ਐੱਸ. ਏ., ਯੂ. ਕੇ., ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

21. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ, 2018 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਸ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

22. ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਹੰਸਾਰੀਆ ਨੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਏ. ਵੇਲਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡੀ. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

23. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ" ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਬੈਂਚ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।[14]

25. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

14 ਦਾਊਦ ਬੋਹਰਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, [2004] ਸਪਲਾਈ. 6 ਐਸਸੀਆਰ 1054: (2005) 2 ਐਸਸੀਸੀ 673, ਪੈਰਾ 12

ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਆਂਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੈਂਚ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

26. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਕਲਪਨਾ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ, 15 ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ) ਨੇ ਕਿਹਾ: "221. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, S.C. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਣਯੋਗ ਸਪੀਕਰ [16], ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ' ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [17] ਅਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ [18]। ਕਿਉਂਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15 [2018] 4 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1 : (2018) 7 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 1

16 [2007] 1 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 317 : (2007) 3 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 184

17 (2006) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1

18 [2010] 4 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1105 : (2010) 6 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 113

28. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 194 (2) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ।

29. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਤਰਕ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 194 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।(2).

30. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦੇ ਨੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

31. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜੋ 1998 ਤੋਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਖ਼ਤ ਸਮਝ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੂਰਵ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਗਲਤ, ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਜੇ. ਐਚ. ਆਰ. ਖੰਨਾ ਨੇ ਮਗਨਲਾਲ ਛਗਨਲਾਲ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ। ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬਈ [19] ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚਃ

19 [1975] 1 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1 : (1974) 2 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 402

"22. [...] ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜੈਵਿਕ ਕਠੋਰਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਮੂਰਤੀਵਾਦ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਠੱਪ ਜਾਂ ਠੱਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। [...]"

32. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 20 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਆਰ. ਦਾਸ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਭਗਵਤੀ, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ. ਆਰ. ਦਾਸ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟ ਦੀ ਜੜ੍ਹ "ਜਨਤਾ ਦੇ ਆਮ ਹਿੱਤਾਂ" ਉੱਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ "ਘਟੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ" ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀਃ "15. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਰਗੇ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 368 ਦੇਖੋ) । ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

20 [1955] 2 ਐਸਸੀਆਰ 603 : 1955 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 2

ਜਨਤਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿਣਾ... ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਆਮ ਹਿੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਆਰਟੀਕਲ 141 ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਜਸਟਿਸ ਐੱਨ. ਐੱਚ. ਭਗਵਤੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਭਟਕਣ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਗਵਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਐੱਸ. ਆਰ. ਦਾਸ, ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੱਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ "ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗਲਤ" ਹੈ ਜਾਂ "ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ" ਲਈ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

33. ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲ ਤੋਂ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਸਾਰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, 21 ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਚਕਦਾਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਨਤਾ ਦੀ ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ ਜਾਂ ਜੇ "ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ"। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਢਲਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

21 ਦੇਖੋ ਸੰਭੂ ਨਾਥ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਡਬਲਯੂ. ਬੀ., [1974] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1: (1973) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 856; ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਖਜੂਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [1961] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 828; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ, [1989] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 316: (1989) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 754; ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਕੈਮੀਕਲ ਬਾਇਓਲੋਜੀ, [2002] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 100: (2002) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 111; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ. ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2015) 13 ਐੱਸਸੀਆਰ 1: (2016) 5 ਐੱਸਸੀਸੀ 1

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

34. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ 1998 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨੇਟਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਿਸਾਲ ਤੋਂ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

35. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [22], ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [23], ਕੇਸ਼ਵ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਆਈ. ਟੀ. [24] ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੇਨਾ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 25 ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ (i) ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; (ii) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਘੋਖ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ; ਅਤੇ (iii) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਵਿਗਾੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ-ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ"; "ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ" ਅਤੇ "ਨਿਰੰਤਰ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ" ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

36. ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਜੂ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2006 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ' ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਬਦਲਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

22 [2011] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1 : (2011) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 132

23 [2020] 3 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1115 : (2020) 4 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 1

24 [1965] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 908

25 [1990] 3 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 352 : (1990) 4 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 207

37. ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਉਹ "ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ" ਜਾਂ "ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ" ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਤੱਕ, ਜੋ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਟਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ "ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ" ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

38. ਕੇਸ਼ਵ ਮਿੱਲਜ਼ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ "ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ" ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ "ਜਾਇਜ਼" ਜਾਂ "ਮਜਬੂਰ" ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਈ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ" ਜਾਂ "ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ"' ਤੇ ਗਲਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ, ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਮਝ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ (ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਗਜੇਂਦਰਗੜ੍ਹਕਰ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ) ਨੇ ਕਿਹਾਃ

"23. [...] ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਅਨੁਛੇਦ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਧੇਰੇ ਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਸੰਯੋਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸੋਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਈ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾਃ -ਉਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਧਾਰਤ ਹੈ? ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪੇਟੈਂਟ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਬਿੰਦੂ' ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਫ਼ੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਹੈ? ਇਸ ਗਲਤੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਉੱਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ? ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਅਤੇ, ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ? ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਪੰਜ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

39. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੇਨਾ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਵੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ "ਨਿਰੰਤਰ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ" ਜਾਂ "ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ" ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

40. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ, ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਉੱਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ; ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

41. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ [26] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਹਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ "ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ" ਹਨ ਕਿ "ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ (ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ) ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਛੱਡੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਗਲਤ ਹੈ।

42. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ "ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ" ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ ਜੋ ਹੈ

26 [2021] 14 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 611 : (2022) 3 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 529

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 194 ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ' ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

43. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਰਕ ਗ੍ਰੇਵਜ਼ ਬਨਾਮ ਪੀਪਲ ਆਫ਼ ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਨਿਊਯਾਰਕ 27 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪਰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜੱਜ ਫਰੈਂਕਫਰਟਰ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਰਗੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦਾ ਅੰਤਮ ਟੱਚਸਟੋਨ ਖੁਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

44. ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਤਰੀਕਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਈ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਸੰਵਿਧਾਨ" ਨੇ ਖੁਦ ਧਾਰਾ 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ "ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ" ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (supra). ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

45. ਪਿਛੋਕੜ, ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ।

ਈ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

46. ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ, ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੂੰ "ਮਹਾਨ ਜਾਂਚ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

27 306 ਯੂ.ਐਸ. 466 (1939)

"ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਚ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ-ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

47. ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਢਾਂਚੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰਾਏ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

48. ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਜੋਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦੀ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਸੂਰੀ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ., [28] ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈਃ

"653. ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲਾ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਣਤੰਤਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਿਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਫੈਸਲੇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ।

28 [2021] 15 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 283 : (2022) 11 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 1

ਮਾਮਲੇ. ਨਿਹਿਤ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ, ਪਰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਹੁਨਰਮੰਦ, ਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ, ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਜੋ ਚੋਣ ਫਤਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾਗਰਿਕ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਖਰੜਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਤਾਲ, ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

...

656. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ, ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਅਨੁਮਾਨਤ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਰੂਪ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੀਡਬੈਕ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ/ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਰੰਜ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਸਮੂਹ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਓਲਸਨ ਦੇ 7ਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, "7. ਵੰਡ

ਗੱਠਜੋੜ... ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਨੂੰ ਘਟਾਓ...। ਮੈਨਕੁਰ ਓਲਸਨ ਦੁਆਰਾ 'ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦਾ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਪਤਨ' ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਿਐਨ।]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜੋ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਡਰ ਤੋਂ ਘਬਰਾਏ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ, ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

49. ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਜੋ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀਲੀ ਬਨਾਮ ਕਾਰਸਨ 29 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

29 (1841-42) 4 ਮੂ. ਪੀਸੀ 63

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

50. ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ 1833 ਤੱਕ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1833 ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਉਪਾਅ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਬਿਹਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੈਂਬਰ, ਲਾਰਡ ਮੈਕਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।30

51. ਗੈਰ-ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਚਾਰਟਰ ਐਕਟ 1853 ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਮਿੰਨੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। 1833 ਅਤੇ 1853 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਕੋਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

52. ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ 1861 ਵਿੱਚ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1861 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਤੋਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ।

30 ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, 1947 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978), 317-18

ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਮਾਨਤਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।[31] ਫਿਰ ਵੀ 1861 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸਖ਼ਤ ਸਨ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਭਾਰਤੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਸੀ।[32]

53. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1909 ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ।

ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਟ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਅਸਿੱਧੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਹ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਧੇ। ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਨੂੰ ਯੂ. ਕੇ. ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।[33]

54. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1919 ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵਰਗਾਂ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਗੇ, ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਵੰਡਵਾਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਉਹ ਚਰਚਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। 1919 ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ

9 ਅਗਸਤ 1861 ਦਾ 31 ਵਿਧਾਨਿਕ ਡਿਸਪੈਚ ਨੰਬਰ 14, ਪੈਰਾ 23

32 ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1947 ਤੱਕ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978), 102-103

33 ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1947 ਤੱਕ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978), 139-141, 158

ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ. ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਝਿਜਕ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਵਜੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।34 1919 ਦੇ ਐਕਟ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। 1919 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 (7) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈਃ

"(7) ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (7) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ।

55. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1919 ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ 1924 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ 1919 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1924 ਦੀ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿਃ

"... ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ

34 ਐਸਕੇ ਨਾਗ, 1947 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978), 322

ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਜਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਛੋਟ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਮਲਾ ਉਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।35

56. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੰਡ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ, ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

57. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਭਿਆਸ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ (1) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼; ਅਤੇ (2) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।[36] ਬਿੱਲ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

58. 1919 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 28 (1) ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 28 (1) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈਃ

"(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

35 ਸੁਧਾਰ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (1924), 75

36 ਐਸ ਕੇ ਨਾਗ, 1947 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, (1978), 213-214

ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਦਨ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਦਨ ਲਈ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਾਜਬ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂ. ਕੇ. ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜੜ੍ਹ ਫੜ੍ਹ ਲਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਉੱਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

59. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

60. ਇਹ ਪਿਛੋਕੜ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 85 ਅਤੇ 169 ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ' ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸੰਸਦੀ ਰੂਪ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੱਧਰ ਸੀ।[37] ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਜਨਮ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰੇ।[38]

61. ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 85 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਐਚ. ਵੀ. ਕਾਮਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੋਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸੋਧ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਬਬਨ ਲਾਲ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

37 ਗ੍ਰੈਨਵਿਲ ਔਸਟਿਨ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੱਥਰ, ਓ ਯੂ ਪੀ (1972), ix

38 ਗ੍ਰੈਨਵਿਲ ਔਸਟਿਨ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੱਥਰ, ਓ ਯੂ ਪੀ (1972), xiii

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹਨ।39 ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਾਂਗ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ' ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸੀ।

ਐੱਫ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

I. ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

62. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਸੰਸਦ, ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 194 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 105 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"105. ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਆਦਿ।

(1) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚਾਲੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

39 ਸੀ ਏ ਡੀ ਵਾਲੀਅਮ VIII 19 ਮਈ, 1949 ਡਰਾਫਟ ਆਰਟੀਕਲ 85

(4) ਖੰਡ (1) (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

63. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ। ਖੰਡ (1) ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 118 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 121 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੱਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 105 (1) ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਏ) ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਅਲਗਾਪੁਰਮ ਆਰ. ਮੋਹਨਰਾਜ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਐੱਨ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 40 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈਃ

ਏ. ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਆਰਟੀਕਲ ਬੀ. 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਹੈ।

ਸੀ. ਆਰਟੀਕਲ 105 ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਏ) ਅਧੀਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਟੁੱਟ ਹੈ; ਸੀ. ਆਰਟੀਕਲ 105 ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ।

ਡੀ. ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਏ) ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਡੀ. ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਏ) ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 19(2) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਛੇਦ 105 ਜਾਂ 194 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ।

40 [2016] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 611 : (2016) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 82

ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

64. ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਦੋ ਅੰਗ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵੋਟ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਛੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਤੇਜ ਕਿਰਨ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਐੱਨ. ਸੰਜੀਵ ਰੈੱਡੀ, [41] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 105 (2) "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ" ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਛੋਟ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਸ਼ਣ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਕੁਝ ਵੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ "ਹਰ ਚੀਜ਼" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ।

65. ਖੰਡ (1) ਅਤੇ (2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ (1) ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (2) ਉਸੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ ਜੋ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੋਟ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮਾਰਗ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਹੈ।

41 [1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 612 : (1970) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 272

ਸਮਾਜ. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਛਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣ, ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਣ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕਲਪਨਾ ਮਹਿਤਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.) ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆਃ "181. ਸੰਸਦ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਚਰਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਡਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਮਹੂਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

182. ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 105 (1) ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 105 (1) ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਦੁਹਰਾਓ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਰਪਲੱਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ।

ਸੰਸਦ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। [...]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

66. ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਕੋਲ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ' ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ।

ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੇ ਖੰਡ (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੇ ਖੰਡ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਹ ਉਹ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ (44ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"15. ਅਨੁਛੇਦ 105 ਵਿੱਚ ਸੋਧਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਵਿੱਚ, ਖੰਡ (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ", ਸ਼ਬਦ, ਅੰਕੜੇ ਅਤੇ ਬਰੈਕਟ "ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚਾਲੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

67. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 44ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ। ਇਹ ਧਾਰਾ 194 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 44ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ, ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸੰਸਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਦਨ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਦੂਜਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਜੋਂ ਇੰਨੀ ਲੰਬੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਸੀ।[42]

68. ਧਾਰਾ (3) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ

42 ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਰ ਅਲਾਦੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬੀ ਆਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੇਖੋ, ਸੀ ਏ ਡੀ ਭਾਗ VIII 19 ਮਈ 1949 ਡਰਾਫਟ ਆਰਟੀਕਲ 85 ਅਤੇ ਵਾਲੀਅਮ X 16 ਅਕਤੂਬਰ 1949 ਡਰਾਫਟ ਆਰਟੀਕਲ 85 ।

ਯੂ. ਕੇ. ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।[43] ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

69. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਬਣਤਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕਲੌਤਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

70. ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 (3) ਦਰਮਿਆਨ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਐੱਮਐੱਸਐੱਮ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿਨਹਾ, [44] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐੱਸਆਰ ਦਾਸ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਸੰਸਦ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਕਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੇ. ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ) ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਯਾਤ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਜਸਟਿਸ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

43. 1704 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ, ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਨਿਰਸੰਦੇਹ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਾਜ ਲਈ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਇਸ ਲਈ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

44 [1959] ਪੂਰਕ 1 ਐਸਸੀਆਰ 806 : ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 395

71. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰ. 1, 1964, [45] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਝਾੜ ਪਾਉਣ ਦੇ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੈਂਫਲੇਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਗਜੇਂਦਰਗੜ੍ਹਕਰ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਐੱਮਐੱਸਐੱਮ ਸ਼ਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਏ) ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 105 (3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 194 (3) ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 105 (3) ਅਤੇ 194 (3) ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿਃ

"37. ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਸੀਰਵਈ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਦਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 194 (3) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕਲੌਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਹੈ। [...]

...

42. ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 194 (3) ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨਕ ਚੈਂਬਰ ਅੱਜ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

45 [1965] 1 ਐਸਸੀਆਰ 413 : 1964 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 21

ਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਚੈਂਬਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅੱਜ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸਥਾਨ. [...]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

72. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨੰ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 1964 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਦਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨੰ. 1964 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਦਨ (ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।47 ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐੱਨ. ਰਵੀ ਬਨਾਮ ਸਪੀਕਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੇਨਈ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।[48]

73. ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

74. ਅਸੀਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਰਾਹ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਜ਼ੋਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਡਿਫਾਈ ਕੀਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

46 [1978] 2 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1 : (1977) 4 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 608, ਪੈਰਾ 63

47 (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 113, ਪੈਰਾ 54

48 ਡਬਲਯੂ ਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 206-210/2003 ਆਦਿ.

75. ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ-ਪਹਿਲਾ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ, ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਾਂਗੇ।

II. ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ

76. ਅਰਸਕਿਨ ਮੇਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ "ਸੰਸਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ" ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।49 'ਸੰਸਦ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ' ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਰਾਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਾਈਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਦਨ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤੱਤ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

49 ਅਰਸਕਿਨ ਮਈ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ, ਲੇਕਸਿਸਨੇਕਸਿਸ, 25 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ. (2019) 239.

77. ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ"। ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅੰਗ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹਨ।50 ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ, ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਦਨ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਦਨ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

78. ਸੁਭਾਸ਼ ਸੀ ਕਸ਼ਯਪ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।51 ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈਃ

"[...] ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਦੂਜੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ

ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ 50 ਅਰਸਕਾਈਨ ਮਈ ਦਾ ਸੰਧੀ, ਲੈਕਸੀਸਨੇਕਿਸ, 25ਵਾਂ

ਐਡ (2019) 239.

51 ਸੁਭਾਸ਼ ਸੀ. ਕਸ਼ਯਪ, ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ, ਤੀਸਰਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਲਾਅ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 502।

ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਫਰਜ਼।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

79. ਇਹ ਸਮਝ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਵਜੋਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਵਸਥਿਤ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਦਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

80. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਮਨਕਾਰੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਟੇਪਸਟ੍ਰੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਅਰਥਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਰ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਸੀ। ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1919 ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗਰੰਟੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਬਣੀ ਰਹੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

81. ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਜਵਾਬਦੇਹਤਾ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ। ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖ ਸਕਣ।

ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਸਾਰ ਗੁਆ ਦੇਣਗੀਆਂ।

82. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 194 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਅਜੀਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸਮੇਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐੱਮ. ਐੱਨ. ਕੌਲ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਸ਼ਕਧਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ [53]

"ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ

52 [2021] 6 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 774 : (2021) 17 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 318

53 ਐਮ ਐਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ ਐਲ ਸ਼ਕਧਰ, ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮਿਟੇਡ, 7ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 229.

ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਿਸ ਪੂਰੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੀਂਹ ਉੱਤੇ ਉਹ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਇੱਛਾ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਦਨ ਦੇ ਸੰਘਟਕਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਪੂਰੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

84. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਕੁਝ ਪਸੰਦੀਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਕਸਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਦਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਦਨ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

III. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂਚ

85. ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐੱਮ. ਐੱਚ. ਬੇਗ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 194 (ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਾ 105) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"57. ਇਹ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 194 ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਨੋਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦਰਸਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ "ਸ਼ਕਤੀਆਂ" ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਉਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਜਾਂ ਸਰਬਉੱਚ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [...] "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

86. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਐੱਮਐੱਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਐੱਸਐੱਲ ਸ਼ਕਧਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ [54]

"ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ" ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਦਨ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜਿਓਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ

54 ਐਮ ਐਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਸ ਐਲ ਸ਼ਕਧਰ, ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮਿਟੇਡ, 7ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 229

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

87. ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸੀ।

88. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਜੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਦਨ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"35. ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਮੱਧਕਾਲੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਰਮਿਆਨ ਸੱਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਅਣਉਚਿਤ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ "ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ" ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

36. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

...

47. [...] ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। [...] "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

89. ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਪੀ. ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਦਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪੀ ਸਦਾਸ਼ਿਵਮ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ

55 [2014] 3 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 242 : (2014) 4 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 473

"51. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਅਧਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। [...]

52. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਕਲਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

...

76. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਦਨ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ, ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਜਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਲਈ ਹੈ (ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਫੈਲਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

90. ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਇਕਸਾਰ ਪੈਟਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਦਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਟਾਪੂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਅੰਦਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਐਨਕਲੇਵ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

91. ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾ, ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੀ. ਰਿਸ਼ਵਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

I. ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

92. ਸਵਾਲ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਪਰਖ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਛੇਦ 105 (3) ਅਤੇ 194 (3) ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਖੰਡ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਦੋ ਵਾਕਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਕਾਂਸ਼ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਸ਼ਬਦ "ਕੁਝ ਵੀ" ਸੀ। ਲੇਖ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"(2) ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ।

93. ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [56] ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਉਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ "ਹਰ ਮਾਮਲਾ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

94. ਤੇਜ ਕਿਰਨ ਜੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ "ਕੁਝ ਵੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 'ਕੁਝ ਵੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਭਾਸ਼ਣ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੇਜ ਕਿਰਨ ਜੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਖੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਛੂਆਛੂਤ ਉੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

95. ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ "ਕੁਝ ਵੀ" ਕਹੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਐੱਮ. ਐੱਚ. ਬੇਗ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"63. ਸੰਸਦ ਦਾ ਇੱਕ ਸਦਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

56 [2018] 7 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1 : (2018) 8 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 501

ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ" ਅਤੇ "ਛੋਟਾਂ" ਸੰਬੰਧੀ ਮਤੇ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਤਲ, ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ। [...]"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

96. ਕੇ. ਅਜੀਤ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ) ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿਃ

"36. [...] ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟ ਤਾਂ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ।

97. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਗੇਟਵੇ ਨਹੀਂ ਹਨਃ

"65. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੇਟਵੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਬੁਨਿਆਦ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਰਜ਼ੀ

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 321 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਧਾਰਾ 194 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਮਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਨ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

98. ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਰਿਪੁਸੂਦਨ ਦਿਆਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਃ

"48. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਜਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਲੋਕਾਯੁਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਇੱਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। [...]

49. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਖੁਦ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਵਰਗੀਕਰਣ ਉੱਤੇ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਐਕਟ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

99. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ, ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੋਰ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਸਦਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ" ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੋਟ, ਜੋ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਵਾਕੰਸ਼ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

100 ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਵਾਕੰਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਵੋਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਕੁਇਡ ਪ੍ਰੋ ਕੋ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਵੋਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਪਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

101. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ

ਇਸ ਛੋਟ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਪਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਭਾਗ ਐੱਫ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋ ਗੁਣਾ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

102. ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਓਪਰੇਟਿਵ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ "ਕੁਝ ਵੀ" ਜਾਂ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ "ਕਿਹਾ" ਅਤੇ "ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ" ਕ੍ਰਮਵਾਰ. ਸ਼ਬਦ "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ" ਅਤੇ "ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟ" ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਅਤੇ 194 ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਕ, ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।(2).

103. ਜਦੋਂ "ਕੁਝ ਵੀ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ "ਕੁਝ ਵੀ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ" ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ ਹਨ। ਵਾਕੰਸ਼ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੂਹਿਕ ਵਾਕੰਸ਼ "ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟ" ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੰਧ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਨਾਲ ਦੂਰ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। (ਉਪਰੋਕਤ)

II. ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

104. ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਨ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਕੰਸ਼ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ"

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਡਰ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹਿਸ, ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮ੍ਰਿੱਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

105. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ "ਉਤਪੰਨ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵੋਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"46. [...] ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੀਕਰਨ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

47. ... ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖੇਗੀ।

ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇ। (ਵੇਖੋਃ ਨਿਆਂਇਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਾਰੇ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ) [(1991) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 699] ਪੀ. 719) [...] "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

106. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨਾ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿਃ

"47. [...] ਅਜਿਹੀ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ "ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ" ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਉਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵੋਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਛੋਟ ਤਾਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਜੋ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਛੋਟ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇਣ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ।

107. ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਦਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ। "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ "ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

"50. ... ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵੋਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਵੇ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

108. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹੋਤੋ ਹੋਲੋਹਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਚਿਲਹੂ, [57] ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ (52ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ 1985, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ

57 [1992] 1 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 686 : 1992 ਪੂਰਕ (2) ਐਸ ਸੀ ਸੀ 651

ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਰਥ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਫਲੋਰ ਕਰਾਸਿੰਗ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਾਪੀ ਕੰਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾ ਤਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟੀਕਾਕਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾਃ

"40. ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਲਈ ਕਿਸੇ 'ਅਦਾਲਤ' ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਗੈਰ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਫਰਸ਼-ਕਰਾਸਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਸਰੋਤ ਕਿਵੇਂ ਹੈ।

...

43. ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਹਿਸ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਤੱਤ ਹਨ। ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇੱਕੋ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਾਪਸ ਵੀ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲੀਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

III. ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਦਨ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

109. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਵੋਟ, ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਲਈ ਛੋਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

ਘਰ. ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਸਦਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਾਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1924 ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

110. ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਦਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਦਨ ਜਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

111. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਲਈ ਅਪਮਾਨ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

112. ਅਸੀਂ ਐੱਸ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ. ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਉਸੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨਃ

"45. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਲਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੈਦ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਵੇਖੋ: ਮਈ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ, 21 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ. 103, 109 ਅਤੇ 111) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸੈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਸਦਨ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ। (ਪੈਰਾ 306) ਸਾਲਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਾਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

113. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

IV. ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

114. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਤੋਂ 'ਸੁਤੰਤਰ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਵੋਟ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ਰਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਹੈ।

115. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ' ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"50. ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਉੱਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ: ਕੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵੋਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਵੇ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

116. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ "7. ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ। - - ਕੋਈ ਵੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ, ਜੋ-

(ਏ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਕਰਤੱਵ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਕਰਤੱਵ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਰਤੱਵ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਕਰਤੱਵ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 1. ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ. - -ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ, 'ਐੱਸ' ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, 'ਪੀ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਯਮਤ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਐੱਸ' ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 2-ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ,

(i) "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਜਾਂ "ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਜਾਂ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਗੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਕੋਈ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ "ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ; ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ;

(ii) ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

117. ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ", "ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ" ਜਾਂ "ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ" ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ" ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਕਰਤੱਵ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਗਲਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਅਸਲ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

118. ਇਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਚਿੱਤਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਲਟ ਵਜੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।58 ਪਹਿਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਉੱਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ, 'ਐੱਸ' ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, 'ਪੀ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਯਮਤ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਐੱਸ' ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਐਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

119. 2017 ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਧਾਰਾ 7 ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

58 ਜਸਟਿਸ ਜੀਪੀ ਸਿੰਘ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, 15ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ (2021), 136.

ਉਸ ਐਕਟ ਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"7. ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। - -

ਜੋ ਕੋਈ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੱਖ ਜਾਂ ਨਾਪਸੰਦ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ. —

...

(ਡੀ) "ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ"। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

....”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

120. ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦਾ ਅਣ-ਸੋਧਿਆ ਪਾਠ ਇਹ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ", "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ", "ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ" ਜਾਂ "ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ" ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ' ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਦੇਸ਼/ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

121. ਚਤੁਰਦਾਸ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [59] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਨਾਪਸੰਦ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਗਵਾ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

122. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਨੀਰਜ ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) [60] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ 2017 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਤਨਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇਃ

"5. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤੱਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਬਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ;

(ii) ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(iii) ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ;

(iv) ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ; ਅਤੇ

(v) ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਨਾਪਸੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ" ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਲਈ "ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ" ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

59 [1976] 3 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1052 : (1976) 3 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 46

60 [2023] 2 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 997 : (2023) 4 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 731

123. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨਤ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਹੁਣ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ? ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਗਲਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ "ਵੋਟ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣ" ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ।(2). ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ ਦੇ 'ਵੋਟ' ਜਾਂ 'ਭਾਸ਼ਣ' ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

124. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਘਟਕ ਤੱਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਸੀ (ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 105 (2) ਅਤੇ 194(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਛੋਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ।

125. ਪੀਵੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਹੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਹਿਮਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਅਗਿਆਨਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿਃ

"47. [...] ਜੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਨਾ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਵਿਚਕਾਰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਵਿੱਚ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ "[...]" ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

126. ਸੱਚਮੁੱਚ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ' ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ।

ਐਚ. ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਥਿਤੀ

127. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਮੀਰ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਆਈ. ਸੰਯੁਕਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ

128. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਟਿorਡਰ ਅਤੇ ਸਟੂਅਰਟ ਕਿੰਗਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1629 ਵਿੱਚ ਕਾਮਨਜ਼ ਅਤੇ ਕਿੰਗ ਦਰਮਿਆਨ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਕਿੰਗ ਬਨਾਮ ਸਰ ਜੌਹਨ ਇਲੀਅਟ, 61 ਵਿੱਚ, ਕਿੰਗ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਰ ਜੌਹਨ ਇਲੀਅਟ, ਡੈਨਜ਼ਲ ਹੋਲਿਸ ਅਤੇ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਵੈਲੇਨਟਾਈਨ' ਤੇ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ, ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਰ ਜੌਹਨ ਇਲੀਅਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 1667 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਦਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਡੈਨਜ਼ਲ ਹੋਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਉੱਤੇ, ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਕਿੰਗਜ਼ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ।

129. 1688 ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਟੂਅਰਟ ਕਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ, ਜੇਮਜ਼ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੌੜਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਜਤੰਤਰ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਦਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਣ ਗਏ। ਅਰਸਕਿਨ ਮੇ ਨੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਃ

"ਹਰੇਕ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਲਈ, ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਨਿਮਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਰਿਵਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

61 (1629) 3 ਸੇਂਟ ਟਰ. 294

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ; ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੌਕਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਣੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਨੁਕੂਲ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।62

130 ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ 1689 ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਹਿਲ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਾਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਬਿੱਲ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ

"ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

ਇਹ ਧਾਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ "ਮਹਾਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ" ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

131. ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ 'ਮਹਾਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਵਾਲ' ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੂਜਾ, ਆਰਟੀਕਲ IX ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ 'ਮਹਾਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਵਾਲ' ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਾਂਗੇ, ਸਥਿਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਦਨੀਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਯੂ. ਕੇ. ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਲੋਡ਼ੀਂਦੇ ਗਠਜੋਡ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਤੰਗ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦੀ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਏਗਾ।

ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ 62 ਅਰਸਕਾਈਨ ਮਈ ਦਾ ਸੰਧੀ, ਲੈਕਸਿਸ ਨੇਕਿਸਿਸ, 25ਵਾਂ ਐਡ (2019) 242.

132. ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਸੰਸਦੀ ਛੋਟ ਐਕਸ ਪਾਰਟੀ ਵੈਸਨ, [63] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਗਲਤ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਰਲ ਰਸੇਲ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਚੀਫ ਬੈਰਨ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ 'ਤੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ ਬੈਰਨ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਰਲ ਰਸੇਲ, ਲਾਰਡ ਚੇਮਸਫੋਰਡ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ ਬੈਰਨ ਨੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੱਚੇ ਸਨ, ਝੂਠ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਨ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

133. ਸੀ. ਜੇ. ਕਾਕਬਰਨ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਲਸ਼ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿਃ

"[...] ਮੇਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਜਾਂ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਲਈ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਦਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

134. ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ 1889 ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਬਲਿਕ ਬਾਡੀਜ਼ ਕਰਪਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਜ਼ ਐਕਟ 1889, ਜੋ ਸਿਰਫ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ 1906 ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

63 (1969) 4 ਕਿਊ ਬੀ 573

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਦਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

135. ਲਾਰਡ ਸੈਲਮਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਚਰਣ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਇਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1976 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ "ਆਪਣੀ ਸੰਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ" ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਰਡ ਸੈਲਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

"ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਛੋਟ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਹੈ।ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਹੈਃ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।" ਹੁਣ ਇਹ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਰਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਚਾਰਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਾ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਵਪਾਰਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਐਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ ਹੋ-ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਏਜੰਟ ਹਨ-ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ (ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ) ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦੇ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

136. ਸਾਲਮਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰੀਨਵੇਅ ਵਿੱਚ, [64] ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੱਜ ਬਕਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

"ਸੰਸਦ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ "।

137. ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੁੱਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਨੋਲਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 1994 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਦਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਰਮਿਆਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਃ "ਸਾਲਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1976 ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਛੱਡਣਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਲਮਨ ਨੇ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1998 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

64 [1998] ਪੀ.ਐਲ 357, ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਆਰ ਵੀ ਕਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਐਕਟ 2010 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

138. ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਨੋਲਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ ਆਰ ਬਨਾਮ ਸੰਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼ ਐਕਸ ਪਾਰਟੀ ਫੈਦ, [65] ਅਤੇ ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫੈਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ।[66] ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਅਪੀਲ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਪੈਨਿਕ ਸਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

139. ਹੈਮਿਲਟਨ ਬਨਾਮ ਅਲ ਫੈਦ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ

65 [1998] 1 ਡਬਲਯੂ ਐਲ ਆਰ 669

66 [2001] 1 ਏ.ਸੀ. 395

ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ (ਜੋ ਵੀ ਮੁੱਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅ' ਤੇ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ), ਸਬੂਤ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ' ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੀਬਲ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।[67]

140. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਅਨੁਕੂਲ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਚੈਨਲ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ ਦੀ ਧਾਰਾ IX ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ' ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੀਆਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

141. ਵਿਧਾਨ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ 2009 ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਣਜ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬਨਾਮ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ) [68] ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿੱਲ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 105 ਅਤੇ 194 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈਃ

67 (1994) 3 ਸਾਰੇ ਈ.ਆਰ 407

68 [2009] 3 ਡਬਲਯੂ ਐਲ ਆਰ 627

"41. [...] ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੰਕੁਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਲ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 'ਤੇ ਆਰ. ਵੀ. ਮਰਫੀ [(1986) 5 ਐਨਐਸਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 18] ਵਿੱਚ ਹੰਟ, ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਬਲ ਬਨਾਮ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [(1994) 3 ਸਾਰੇ ਈ.ਆਰ 407, ਪੀ ਸੀ] ਐਕਸ ਪੀ ਵੈਸਨ [(1869) 4 ਕਿਊ ਬੀ 573:38 ਐਲ.ਜੇ ਕਿਊ ਬੀ 302] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਆਰਟੀਕਲ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ. [...]

"ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਕਲਪਨਾ ਮਹਿਤਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (supra).

142. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਾ ਯੂ. ਕੇ. ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕਨ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਛੋਟ ਜੋੜ੍ਹਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 105 (2) ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰੀਨਵੇਅ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਬਕਲੇ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ

ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੰਸਦ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

143. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਕੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਰ ਬਨਾਮ ਚੇਟਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੇ [69] ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਾਅਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂ. ਕੇ. ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗ੍ਰੀਨਵੇਅ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਦਰਮਿਆਨ ਗਠਜੋੜ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਜ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਫਿਲਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

"47. ਜਿਸ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਸ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਅਨੁਛੇਦ 9 ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ, ਜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

144. ਲਾਰਡ ਰੈਂਜਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਸਦਨ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ

69 [2010] 3 ਡਬਲਯੂ ਐਲ ਆਰ 1707

ਸੰਸਦ. ਲਾਰਡ ਰੌਜਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਕੁਦੀ ਬਨਾਮ ਟ੍ਰੇਟਨਹੈਮ ਦੇ ਬੈਰਨ ਟ੍ਰਾਈਸਮੈਨ, [70] ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਸੀ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਛੋਟ ਕਿੱਥੇ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

"25. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਆਰਟੀਕਲ 9 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੱਕ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂਃ (1) ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਜਿਸ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (2) ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੋਲਣ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੰਨੀ ਨੇੜਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਜਾਂ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ) ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਮੌਕਿਆਂ' ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। [...]"

145. ਯੂ. ਕੇ. ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਗਠਜੋੜ ਲਈ ਇੱਕ ਤੰਗ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

II. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ

146. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ 1689 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ

"ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾਃ

70 [2014] ਕਿਊ ਬੀ 839

ਕਾਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ । ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਆਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ' ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।

147. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਥਾਮਸ ਐੱਫ ਜਾਨਸਨ ਵਿੱਚ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 71 ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੌਹਨਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੇਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਜੌਨਸਨ ਨੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਸਰਕਟ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂ. ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕਾਂਗਰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੇਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਆਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ' ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ।

148. ਯੂ. ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੌਹਨਸਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

71 383 ਯੂ.ਐੱਸ. 169 (1966)

ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਧਾਇਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਰੂਸਟਰ ਵਿੱਚ, [72] ਇੱਕ ਸੈਨੇਟਰ ਉੱਤੇ ਡਾਕ ਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੈਨੇਟਰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਪਰ ਇਹ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"43. ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਢਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ। [...]

...

60. ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਤੰਗ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਣਗੇ। [...]

...

62. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਵੋਟ ਪਾਈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਚੈਂਬਰ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ।

72 408 ਯੂ.ਐੱਸ. 501 (1972)

ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਆਚਰਣ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ; ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ ਯੂ. ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

149. ਬਰੂਸਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਦਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸਾਲਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

"58. ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ 'ਸਬੰਧਤ' ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੌਨਸਨ ਵਿੱਚ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਜੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਖਾ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। [...]

59. [...] ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਈ, ਬਲਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ. ਪਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ, ਸ਼ਾਇਦ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਵਿਧਾਨਕ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। [...]

...

63. ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣਾ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਨੁਸੰਗਿਕ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲ ਹੈ। 4 ਮਾਸ., 27 ਵਜੇ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਾਅਦੇ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਜਾਂ ਜੌਹਨਸਨ ਵਾਂਗ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ' ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੀ। 383 ਯੂ.ਐੱਸ., 185, 86 ਐੱਸ.ਸੀ.ਟੀ., 758 ਉੱਤੇ।

64. ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੰਪੈਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਹੈ। ਜੇ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ?

...

67. ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਬ੍ਰੇਨਨ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਨਸਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜੌਹਨਸਨ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ, ਜੌਹਨਸਨ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼-ਤੋਂ-ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ' ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। [...] "

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇਗੀ।

150 ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੇਵਲ ਬਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, ਸੈਨੇਟਰ ਗੇਵਲ ਦੁਆਰਾ ਯੂਐਸ ਸੈਨੇਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 73 ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੈਨੇਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰੈਂਡ ਜਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੈਨੇਟਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯੂ. ਐੱਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਕੰਮ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸੈਨੇਟਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

73 408 ਯੂ.ਐਸ. 606 (1972)

"26. ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਖੰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਪਾਸ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਅਪੀਲਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ 'ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਅਸਿੱਧੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ'। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਡੋ, 455 ਐੱਫ .2 ਡੀ, 760 ਤੇ.

...

27. ਇੱਥੇ, ਬੀਕਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸੈਨੇਟਰ ਗ੍ਰੇਵਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸੈਨੇਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਸੈਨੇਟਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ। [ਇੱਥੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਅਵਾ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਦਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਕਲਾ. 3, ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਜਰਨਲ ਰੱਖੇ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ, ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। " ਇਹ ਧਾਰਾ ਵਿਆਪਕ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਫੀਲਡ ਬਨਾਮ ਕਲਾਰਕ, 143 ਯੂ.ਐਸ. 649,670-671,12 ਐੱਸ. ਸੀ.ਟੀ. 495,496-497,36 ਐੱਲ. ਈ.ਡੀ. 294 (1892) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਾਲਿਨ, 144 ਯੂ. ਐਸ. 1,4,12 ਐਸ. ਸੀ. ਟੀ. 507,508,36 ਐਲ. ਐਡੀਸ਼ਨ 321 (1892) ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸੈਨੇਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਬੀਕਨ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਪਾਰਸਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

151. ਗੇਵਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੂਸਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹ ਕੰਮ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਹਿਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਾਰਜ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਇਕਸਾਰ ਸਥਿਤੀ ਰੱਖੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਜਾਇਜ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਖੇਤਰ' ਲਈ ਛੋਟ ਹੋਵੇਗੀ।

152. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਹੇਲਸਟੋਸਕੀ [74] ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਉੱਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੌਹਨਸਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਬਰੂਸਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਗੇਵਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਵਾਸਤਵਿਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਗ੍ਰੈਂਡ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਇਕ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹਨ।

153. ਅਸੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਚਿਨਸਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੋਕਸਮਾਇਰ ਵਿੱਚ, 75 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੈਨੇਟਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ "ਵਿਅਰਥ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ" ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੈਨੇਟਰ ਨੇ ਸੈਨੇਟ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੈਨੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

74 442 ਯੂ.ਐਸ. 477 (1979)

75 439 ਯੂ.ਐਸ. 1066 (1979)

ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਫੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੈਨੇਟਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 'ਸੂਚਨਾ ਕਾਰਜ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗਾ।

154. ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ "ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ" ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਬਿਆਨ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: "ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਬਿਆਨ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

...

ਖੰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

...

ਦਰਅਸਲ, ਮਿਸਾਲਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਬਿਆਨ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

155. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵੋਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ, ਵੋਟ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

156. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਜੌਹਨਸਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਬਰੂਸਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਰਾਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ' ਤੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬਿੱਲ ਆਫ਼ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ IX ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਨੂੰ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰੂਸਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਰਾਏ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ। ਦੂਜਾ, ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕਬੂਤਰ-ਹੋਲਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

III. ਕੈਨੇਡਾ

157. ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣਾ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਰ ਬਨਾਮ ਬੰਟਿੰਗ[76] ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਓਨਟਾਰੀਓ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੋਹਰੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਦੋਹਰੀ ਖਤਰੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ। ਅਦਾਲਤ (ਵਿਲਸਨ, ਸੀ. ਜੇ. ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ) ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਉੱਤੇ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਹੈ।

76 [1885] 17 ਓ.ਆਰ. 524

ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਣਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

...

ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਹੈ।

...

ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

158. ਬੰਟਿੰਗ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। (supra). ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣਾ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"54. [...] ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨੂੰ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਵ੍ਹਾਈਟ [13 ਐਸਸੀਆਰ (ਐਨਐਸਡਬਲਯੂ) 332], ਬੋਸਟਨ [(1923) 33 ਸੀਐਲਆਰ 386] ਅਤੇ ਬੰਟਿੰਗ [(1884-85) 7 ਓਨਟਾਰੀਓ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 524] ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, 26-1-1950 ਨੂੰ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

55. [...] ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ 100 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੰਟਿੰਗ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

159. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਲਾਈਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟੈਸਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਰੂਰਤ' ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਭਾਗ ਐੱਫ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼) ਬਨਾਮ ਵੈਦ, [77] ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

160. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਉੱਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1985 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ' ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ "ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲੇ" ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਦਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

161. ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਐਨਕਲੇਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਛੋਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ, ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ "ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ" ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ।

162. ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਪਹੁੰਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆਮ ਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਸਕਿਨ ਮਈ (19 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1976) ਪੰਨਾ 89 ਉੱਤੇ, "ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅੰਦਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

77 [2005] 1 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 667

ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੌਰਾਨ ਚੈਂਬਰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰੀ ਕਲਾਰਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।)ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰ. ਵੀ. ਬੰਟਿੰਗ (1885) 7 ਓ. ਆਰ. 524 ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੁਈਨਜ਼ ਬੈਂਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਅਰਸਕਿਨ ਮਈ (23 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) 1815 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਕੋਕਰੇਨ (ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ) ਦੀ ਮੁੜ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ (ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨਹੀਂ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

...

ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਨੇੜਿਓਂ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

163. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੈਗਨਨ ਬਨਾਮ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਡੇ ਲਾ ਫੋਂਕਸ਼ਨ ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪੈਰਾਪਬਲਿਕ ਡੂ ਕਿਊਬੇ,[78] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਵੈਦ (ਉਪਰੋਕਤ) ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਜ਼ਰੂਰਤ' ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

78 [2018] 2 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 687

ਸ਼ਰਤਾਂ. ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਊਬੈਕ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲੇਬਰ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਰਕ, i.e. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ। ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਕਵਾਇਦ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਓਨਾ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਹੋਵੇ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਗਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

IV. ਆਸਟਰੇਲੀਆ

164. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 1875 ਤੋਂ ਇਕਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਆਰ ਬਨਾਮ ਐਡਵਰਡ ਵ੍ਹਾਈਟ[79] ਵਿੱਚ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸੀ। ਸਰ ਜੇਮਜ਼ ਮਾਰਟਿਨ (ਸੀ. ਜੇ.) ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਿੰਦੂ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

79 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ (ਐਨ ਐਸ ਡਬਲਯੂ) 332

ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਝੁੱਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਨਿੰਦਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਸਟਿਸ ਹਰਗ੍ਰੇਵ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ "ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜੋ ਵੀ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਨਤਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੱਜ ਜਾਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਾਂਗ ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

165. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵ੍ਹਾਈਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਆਰ ਬਨਾਮ ਬੋਸਟਨ [80] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੇ। ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿਲੱਖਣ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵ੍ਹਾਈਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੀ

80 (1923) 33 ਸੀ ਐਲ ਆਰ 386

ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਕਲੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੈਕਸ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

"[...] ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ, ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕ੍ਵਾਊਨ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸੰਯੋਜਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ।

...

ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸੇਵਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

166. ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਯੂਕੇ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਚੇਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਕੋਲ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸਦਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਓਬੀਡ ਬਨਾਮ ਕੁਈਨ[81] ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਲਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੈਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ "ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ" ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

167. ਵ੍ਹਾਈਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਬੋਸਟਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। (ਉਪਰੋਕਤ) ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194 (2) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਆਈ. ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਧਾਰਾ 194 (2) 168 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਸ੍ਰੀ ਵੈਂਕਟਰਾਮਣੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਸਦਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਵਾਂਗ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ

81 [2017] ਐਨ ਐਸ ਡਬਲਯੂ ਸੀ ਸੀ ਏ 221

ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਮਤਦਾਨ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਸਦਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਨਾਥ ਸੁਕੁਲ ਬਨਾਮ ਨੇਮ ਚੰਦਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, [82] ਮਧੁਕਰ ਜੇਤਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ,[83] ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਨਾਇਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [84] ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

169. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੈ, ਪਰ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਦਿਲਚਸਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

170 ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 80 ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"80. ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਸਟੇਟਸ ਦੀ ਬਣਤਰ. - -

(1) ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ-(ਏ) ਖੰਡ (3) ਅਤੇ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਰਾਂ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੌ ਅਠੱਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਹੀਂ।

(2) ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

82 [1984] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 939 : (1984) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 404

83 (1997) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 111

84 [2006] ਪੂਰਕ. 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1 : (2006) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1

(4) ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਗਲ ਟਰਾਂਸਫਰੇਬਲ ਵੋਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

171. ਆਰਟੀਕਲ 80 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੌ ਅਠੱਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 80 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ 'ਵੋਟ' ਪਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ।

172. ਇਸ ਲਈ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦਾ ਪਾਠ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 194 (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"194. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਆਦਿ।

...

(2) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

"...

173. ਆਰਟੀਕਲ 194 ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਨੋਟ ਵਿੱਚ "ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਆਦਿ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਸ਼ੀਏ

ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲੇਖ ਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ ਲੇਖ ਦੇ ਨੰਗੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੇਖ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।85 ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, [86] ਹੇਗੜੇ, ਜੇ (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਏ ਕੇ ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ) ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"620 [...] ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ, ਆਰਟੀਕਲ 368 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਣਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ"। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਜਨਲ ਨੋਟ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 368 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਨਿਹਿਤ ਸੀ, ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

174. ਮਾਮੂਲੀ ਨੋਟ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚੇਤੰਨ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਖਰੜੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੋਟ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ,

85 ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, 15ਵੀਂ ਐਡ. (2021), 188-189; ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, [1955] 2 ਐਸਸੀਆਰ 603

86 [1973] ਪੂਰਕ. 1 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1 : (1973) 4 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ 225

ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ, ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਵਾਕੰਸ਼ "ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਕਾਗਜ਼, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ "ਅਜਿਹੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਦਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਦਰੋਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" (ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ "ਸਦਨ" ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ)

175. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਅਤੇ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹਨ। "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਦਨ" ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 174.[87] ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਸ਼ਬਦ, ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਨੁਛੇਦ 168,[88] ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਪਕ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਹੁੰਦਾ।

176. "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਕਈ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਜਦੋਂ' ਸਦਨ 'ਦੀ ਬੈਠਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ("ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਹਾ") ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

87.174. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ, ਮੁਅੱਤਲ ਅਤੇ ਭੰਗ. (1) ਰਾਜਪਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਦਨ ਜਾਂ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ' ਤੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੁਲਾਏਗਾ ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਬੈਠਕ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

(2) ਰਾਜਪਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ-(ਏ) ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

88.168. ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ।(1) ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ-

(ਏ) ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕਰਨਾਟਕ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਦਨ;

(ਬੀ) ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਦਨ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਦੋ ਸਦਨ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਦਨ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

177. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਦਨ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀਟਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੋਣਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 5489 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 6690 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194(2) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਗ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 105 (2) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ "ਬੋਲਣ" ਅਤੇ "ਵੋਟ ਪਾਉਣ" ਦਾ ਮੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

178. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਭਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਸਦਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵੋਟ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

89 ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

90 ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਜਾਂ 'ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ' ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 194 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"18. [...] ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਵਿੱਚ "ਬੈਠਣਾ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ" ਸ਼ਬਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 174 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਦਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਉਕਤ ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਦਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਦਨ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਦਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਸਦਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਵੋਟ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵੋਟ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਚੋਣ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 69 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਲਈ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਹਰੇਕ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟਿੰਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ, ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਨਿਯਮ, 1961 ਦਾ ਭਾਗ 6 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 69 ਅਤੇ ਭਾਗ 7 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 85 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 24 ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਰਸੀਦ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਹੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਸਦਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

179. ਮਧੂਕਰ ਜੇਤਲੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਨਾਥ ਸੁਕੁਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਸਦਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਵੋਟ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਨਾਥ ਸੁਕੁਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਮਧੂਕਰ ਜੇਤਲੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

180. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰਟੀਕਲ 194 ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸਦਨ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਸਦਨ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਕਾਨੂੰਨ-ਨਿਰਮਾਣ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

181. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕੁਲਦੀਪ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨਈਅਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ (ਏ) ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵੋਟਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੈਲਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

182. ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਧਾਰਾ 194 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।(2). ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 194 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਭਰਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 194 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ (ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਵਾਈ. ਕੇ. ਸੱਭਰਵਾਲ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ

...

372 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦਲੀਲਾਂ। ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 80(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ-ਵਾਰ ਚੋਣ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹੋ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 194 (2) ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

373. ਇਹ ਦਲੀਲ ਭਾਵੇਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਰਟੀਕਲ 194 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ" ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਮੰਡਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਲਈ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਕਸ-ਆਫੀਸ਼ੀਓ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

183. ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 194 ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਵੋਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ "ਗੁਪਤ ਬੈਲਟ" ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਬੈਲਟ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਵੋਟਿੰਗ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਵੋਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵੋਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਕਿਸ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਮਤੇ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ, ਪੂਰੇ ਸਦਨ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 194 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਵੇ।

184. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਯੋਗਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਧਾਰਾ 194(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

185. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

186. ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ) ਕੇ. ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ (ਆਧਾਰ5ਜੇ) ਵਿੱਚ। ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, 91 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ "ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ" ਉੱਤੇ ਦੋ ਸਦਨੀਵਾਦ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਃ

"1106. ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਸੰਸਥਾਗਤ ਢਾਂਚਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਬਹੁਲਵਾਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਦਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੈ। ਉਪਰਲਾ ਚੈਂਬਰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੇਠਲੇ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦੋਵੇਂ

91 [2018] 8 ਐੱਸ ਸੀ ਆਰ 1 : 2018 ਐੱਸ ਸੀ ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ ਸੀ 1642

ਸੀਤਾ ਸੋਰੇਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ

ਰਾਜ ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਦੋ ਸਦਨੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਦੋ ਸਦਨੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। "ਸੈਨੇਟ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਸਟੇਟਸ" ਵਜੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਇਸ ਦੇ ਸੰਘੀ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

...

1108 [...] ਇੱਕ ਸੋਧ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

...

1110 ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਬਿੱਲ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਸੱਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੰਡ ਦੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਦੋ ਸਦਨੀ ਸੁਭਾਅ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਮਨੀ ਬਿੱਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ' ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਘੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

187. ਰਾਜ ਸਭਾ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ

ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ 194 (2) ਦੇ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ "ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ"। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਦਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜੇ. ਸਿੱਟਾ

188. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੇ ਤਰਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨਃ

188.1. ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਚਕਦਾਰ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਦਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ, ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ' ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਜੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

188.2. ਯੂ. ਕੇ. ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਕੋਲ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਨਿਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ;

188.3. ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ;

188.4. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਛੋਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਸਦਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ;

188.5. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਰਨ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

188.6. "ਕੁਝ ਵੀ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 105 (2) ਅਤੇ 194 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।(2). "ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਉਤਪੰਨ ਹੋਣਾ" ਜਾਂ "ਇਸ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣਾ" ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

188.7. ਧਾਰਾ 105 (2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 194 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟ ਕਿਵੇਂ ਪਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਸਿਧਾਂਤ ਸਦਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

188.8. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

188.9. ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਦਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ।

188.10. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਸ' ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

188.11. ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਅਗਿਆਨਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਵੋਟ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ 188.12. ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ' ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਛੇਦ 105 ਅਤੇ 194 ਦੇ ਪਾਠ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

189. ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

190. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:ਹਵਾਲਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler